

VERTAISARVIOINTITUNNUKSEN KÄYTTÖ

Julkaisusarja käyttää Tieteellisten seurain valtuuskunnan rekisteröimää kansallista vertaisarviointitunnusta ja on sitoutunut noudattamaan tunnuksen käytölle asetettuja ehtoja sekä edistämään omassa toiminnassaan Suomen tiedekustantajien liiton vertaisarviointiohjeen ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) Hyvä tieteellinen käytäntö -ohjeen mukaisia periaatteita.

Vertaisarviointitunnus: <https://www.tsv.fi/fi/palvelut/tunnus>

Suomen tiedekustantajien liiton ohjeita vertaisarviointiin: <http://www.tiedekustantajat.fi/stl-files/STL-referee09.pdf>

Hyvä tieteellinen käytäntö: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

ACTA SCENICA -SARJAN VERTAISARVIOINTIPROSESSIN KUVAUS

Mitkä julkaisut vertaisarvioidaan?

- Kaikki Acta Scenicaan julkaistaviksi aiotut artikkelikokoelmat ja kirjat käyvät läpi vertaisarvioinnin.

Kuinka julkaisuehdotukset käsitellään?

- Julkaisuehdotukset käsittelee sarjan toimitusneuvosto.
- Tiedekustantaja tallentaa säännöllisesti itselleen (sähköisessä muodossa) kaikkien vertaisarvioitavaksi hyväksytyjen käsikirjoitusten osalta arviointiprosessia koskevat keskeiset tiedot ja asiakirjat:
 - Vertaisarvioitujen mutta hylättyjen käsikirjoitusten osalta tallennetaan julkaisuehdotuksessa mainitut tekijöiden nimet ja käsikirjoituksen otsikko sekä arvioijien nimet.
 - Julkaistujen käsikirjoitusten osalta tallennetaan vähintään tekijöiden julkaisuehdotus, arvioijien lähettämät lausunnot ja toimituksen tekijöille lähettämät julkaisemista koskevat päätökset.
 - Tallennetut tiedot eivät ole julkisia, eikä niitä raportoida säännöllisesti TSV:lle. Tiedekustantaja sitoutuu kuitenkin tarvittaessa toimittamaan yksittäisen kirjan tai artikkelin vertaisarviointia koskevat tiedot ja asiakirjat TSV:lle tai TENK:lle.
 - Kustantajan on suositeltavaa kertoa verkkosivuillaan (esim. kirjoittajaohjeiden yhteydessä) dokumentointivelvollisuudesta, jotta kirjoittajat ovat tietoisia asiasta jo käsikirjoitusta tarjotessaan.

Kuka päättää vertaisarviointiprosessin käynnistämisestä?

- Toimitusneuvosto arvioi käsikirjoituksen sopivuuden julkaisusarjaan ja päättää vertaisarviointiprosessin käynnistämisestä.
- Toimitusneuvosto neuvottelee julkaisuehdotuksen tekijän kanssa aikataulusta ja resursoinnista.
- Julkaisuehdotuksen tekijälle lähetetään kohtuullisessa ajassa tieto julkaisuehdotuksen hylkäämisestä tai vertaisarviointiprosessin käynnistämisestä ja sen aikataulusta.
- Toimitusneuvosto päättää keskuudestaan kuka on yhteydessä vertaisarvioihin.

Kuka voi toimia vertaisarvioijana?

- Toimitusneuvosto pyytää lausunnot käsikirjoituksen tieteellisestä julkaisukelpoisuudesta vähintään kahdelta arviointitehtävään kutsutulta henkilöltä.

- Arvioijat ovat toimituksen ulkopuolisia ja suhteessa arvioitavaan käsikirjoitukseen riippumattomia väitelleitä tutkijoita tai asiantuntijoita.
- Arvioijat toimivat anonyymisti, mutta julkaisuehdotus ja arvioijien nimet säilytetään kaikkien arvioitujen käsikirjoitusten osalta toimitusneuvoston arkistossa.
- Asiantuntijaksi ei voida valita henkilöä, joka on käsikirjoituksen kirjoittajan/kirjoittajien lähisukulainen tai joka toimii kirjoittajan/kirjoittajien esimiehenä, alaisena tai työn ohjaajana tai jolla on ollut yhteisiä julkaisuja kirjoittajan/kirjoittajien kanssa viimeisen kolmen vuoden aikana.

Mitä prosessissa arvioidaan?

- Prosessissa arvioidaan menetelmien, materiaalien ja käsittelyn aiheen soveltuvuutta ja ajankohtaisuutta, toteutuksen luotettavuutta ja tarkkuutta sekä kokonaisuuden omaperäisyyttä ja uutuusarvoa suhteessa aiempaan tutkimukseen tieteenalalle ominaisella tavalla.
- Kukin arvioija esittää joko julkaisuehdotuksen hylkäämistä tai sen hyväksymistä määrätyn muutoksen tai hyväksymistä sellaisenaan.

Kuka päättää käsikirjoituksen julkaisemisesta?

- Lausuntojen pohjalta toimitusneuvosto tekee lopullisen päätöksen tarjotun käsikirjoituksen julkaisemisesta.
- Lausuntojen saavuttua ne toimitetaan tekijöille kohtuullisessa ajassa. Samalla toimitusneuvosto esittää arvion mahdollisista julkaisemisen edellytyksinä pidettävistä muutoksista sekä tiedon julkaisuehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.
- Tekijä sitoutuu toimittamaan lopullisen version toimitusneuvostolle sovitussa ajassa.

OHJEET JULKAISUEHDOTUKSEN LAATIJOILLE

Julkaisuehdotus lähetetään joko sovitulla sähköisellä alustalla tai sähköpostilla toimitusneuvostolle.

Julkaisuehdotuksen tulee sisältää kaikkien julkaisun tekijöiden nimet ja yhteystiedot sekä tieto siitä, kuka toimii julkaisuehdotuksen yhteyshenkilönä. Ennen julkaisuehdotuksen lähettämistä julkaisun yhteyshenkilön tulee varmistaa, että kaikki tekijät hyväksyvät julkaisuehdotuksen ja Taideyliopiston julkaisusopimuksen ehdot.

Julkaisuehdotuksen liitteenä toimitetaan koko julkaistavaksi tarjottava käsikirjoitus ja sen tiivistelmä toimituksen laatimien tyylillisten ja muodollisten ohjeiden mukaisesti. Taiteellisen tutkimuksen luonteesta johtuen Acta Scenican vertaisarviointiprosessi on yksisuuntaisesti anonyymi eli vertaisarvioijat säilyttävät anonymiteetin. Taiteellista materiaalia sisältävässä julkaisussa tekijän anonymiteettiä ei aina ole mahdollista säilyttää.

Acta Scenican julkaisukielet ovat suomi ja englanti, muut kielet ainoastaan sopimuksen mukaan.

Jos julkaisuehdotukseen sisältyy muita kuin tekijän itse tekemiä tekijänoikeuden alaisia teoksia (esim. kuvia), tekijä vastaa näiden osalta tarvittavien oikeuksien hankkimisesta.

Tarjottavan julkaisuehdotuksen tulee olla aiemmin julkaisematon, eikä se saa olla samaan aikaan ehdolla julkaistavaksi muilla julkaisufoorumeilla.

OHJEET VERTAISARVIOIJILLE

Lausunnon luvattessaan asiantuntija vahvistaa ymmärtävänsä seuraavat periaatteet ja sitoutuu niihin:

- Kaikki arvioivat julkaisuehdotukset ovat luottamuksellista aineistoa.
- Niistä ei saa keskustella eikä niitä saa näyttää ulkopuolisille.
- Julkaisemattoman julkaisuehdotuksen sisältöä ei saa käyttää omaksi edukseen.

Asiantuntijalausunnon tarkoituksena on auttaa toimitusneuvostoa päättämään tarjotun käsikirjoituksen tieteellisestä julkaisukelpoisuudesta. Lausunnon yhteyteen voi liittää erillisenä huomioita toimitusneuvostolle. Kopio varsinaisesta lausunnosta lähetetään aina myös kirjoittajalle.

Asiantuntija kirjoittaa lausunnon, joka ottaa perustellen kantaa julkaisuehdotuksen ansioihin ja puutteisiin sisällön, rakenteen, mahdollisen audiovisuaalisen materiaalin ja muiden huomionarvoisten seikkojen osalta. Tyypillinen arviolausunto on pituudeltaan 2–6 liuskaa, ja se lähetetään sovitulle toimitusneuvoston edustajalle sovitun aikataulun mukaisesti. Asiantuntijan toivotaan käyttävän arviossaan seuraavaa asteikkoa:

- 1) Julkaisuehdotus on julkaistavissa sellaisenaan
- 2) Julkaisuehdotus on hyväksyttävissä, jos siihen tehdään esitetyt muutokset ja korjaukset
- 3) Julkaisuehdotus suositellaan hylättäväksi

Seuraavat kysymykset tukevat vertaisarviointia:

- Miten julkaisuehdotus on kiinnostava taiteen tutkimuksena, taiteellisena tutkimuksena tai taidepedagogisena tutkimuksena esittävien taiteiden alalla? Mitkä julkaisuehdotuksen piirteet ovat mielestäsi kiinnostavia? Mikä tässä julkaisuehdotuksessa on parasta?
- Millaisessa roolissa taiteen tekeminen on tässä tutkimuksessa metodologiana, lähdeaineistona, lopputulemana jne.? Ovatko julkaisuehdotuksen aihe, menetelmät tai loppupäätelmät johdonmukaisia? Muodostaako julkaisuehdotusperustellun ja eheän kokonaisuuden?
- Osoittaako julkaisuehdotus omaperäisyyttä aiheen ja sen käsittelytavan suhteen? Mikäli julkaisuehdotus on toteutettu elektronisella alustalla, miten se hyödyntää alustan mahdollisuuksia?
- Miten julkaisuehdotuksen aihe on suhteutettu laajempaan kontekstiin, kytketty asiayhteyteen, tutkimukseen tai aiempaan keskusteluun? Tämä voi tarkoittaa vastaamista yhteiskunnallisiin, taiteellisiin ja/tai teoreettisiin kysymyksiin; keskustelua muiden, tälle työlle relevanttien taiteilijoiden omaksumien positoiden kanssa; ja/tai dokumentaatiota taiteilijan työstä, joka johti tähän julkaisuehdotukseen.

- Millaista uutta tietoa, oivalluksia tai kokemuksia julkaisuehdotus tuottaa taiteen ja/tai taidepedagogiikan tai taiteen sovellusten alueilla? Ovatko käytetyt menetelmät riittäviä ja luotettavia? Entä tutkimuksen, analyysin ja/tai kokeilun perusteellisuus?
- Tarvitseeko julkaisuehdotus kielenhuoltoa (esimerkiksi kielentarkastusta natiivipuhujalla), teknistä tai taitollista tukea?
- Onko julkaisuehdotuksessa erityisiä eettisiä ongelmia tai laillisuuskysymyksiä, jotka voivat vaikuttaa julkaisuun (esim. anonymisointi, eläinten tai ihmisten representointi, tekijänoikeus)? Kts. <http://www.tenk.fi/ohjeet-ja-julkaisut>.
- Ole hyvä ja arvioi lyhyesti julkaisuehdotuksen vahvuudet ja heikkoudet sekä anna tekijälle/tekijöille palautetta mahdollisista korjauksista.

Asiantuntijalausunto kirjoitetaan rakentavasti, kannustavasti ja perustellusti ottaen huomioon, että kirjoittajien tyylit ovat erilaisia ja moniäänisyys kuuluu tutkimukseen. Jos asiantuntija pitää julkaisuehdotusta puutteellisina, hänen on tarkoitus auttaa kirjoittajaa konkreettisilla ehdotuksilla julkaisuehdotuksen parantamiseksi.

Lausunnossa on tuotava esiin julkaisuehdotuksen päällekkäisyys aiemmin julkaistun aineiston kanssa, sekä mahdolliset epäilyt plagioinnista tai puutteista viitteiden ja lähteiden merkinnän suhteen.

Lausunnosta ei makseta palkkiota, mutta asiantuntija-arviointitehtävät lasketaan tieteelliseksi ansioksi.

Lisäohjeita vertaisarvioinnista TSV:n sivuilta: <https://www.tsv.fi/fi/palvelut/tunnus/lisatietoa-vertaisarvioinnista>